

'n Veeltalige vakspesifieke termlys: Suid-Afrikaanse rugbyspelers se taktiek om taal- uitdagings in Frankryk te pypkan en plettervat

Trudalise Kirsten en Carina Grobler

Trudalise Kirsten, Onderrig- en Leersentrum, Universiteit van die Vrystaat en
Carina Grobler, Vakgroep Frans, Skool vir Tale, Noordwes-Universiteit

Opsomming

Met die toenemende teenwoordigheid van verskeie tale en kulture in nasionale en internasionale rugbyspanne word effektiewe taalgebruik tussen veeltalige sprekers dikwels 'n uitdaging. Die invloed van Suid-Afrikaanse rugbyspelers na Frankryk neem jaarliks toe ten spyte van die taaluitdagings wat hulle in die gesig staar. Hoewel daar in Frankryk reeds talle inisiatiewe in plek gestel is om die taalintegrasie van buitelandse spelers te bevorder, voel spelers dikwels dat hierdie inisiatiewe nie gespesialiseerd genoeg is om aan hul taalbehoeftes te voldoen nie. Kenners stem saam dat spelers eerder taalprogramme of hulpmiddels benodig wat die aanleer van rugbytaal as vaktaal sal vergemaklik. Soos in ander domeine, ontstaan daar 'n unieke terminologie vir rugbyspelers wat aan moontlike gebruikers beskikbaar gestel behoort te word (Alberts en Taljard 2022:539–40). In 'n behoeftebepaling het Suid-Afrikaanse spelers pertinent aangedui dat die grootste behoefte gestandaardiseerde vakkommunikasie is – dit behels grootliks die kommunikasie tussen skeidsregters en spelers asook spelers onderling.

Hierdie ondersoek het ten doel gehad om 'n veeltalige vakspesifieke termlys te ontwikkel wat op die taalbehoeftes van Suid-Afrikaanse rugbyspelers in Frankryk gefokus is. Hierdie keuse word ondersteun deur die feit dat terminologiekennis die middelpunt van vreemdetaalsprekers se kommunikatiewe vaardighede is en weerspieël die bondige aard van kommunikasie tydens rugbywedstryde. Die stappe wat gevolg is met die skep van die termlys word hier beskryf. Hierdie bydrae sou gebruik kon word deur diegene wat dieselfde uitdagings in ander velde en/of ander taalkombinasies geïdentifiseer het en 'n parallelle vaktaalprodukt beskikbaar wil maak in 'n domein waarin vaktekste beperk is of glad nie bestaan nie.

Trefwoorde: Frans vir spesifieke doeleindes; parallelle vakspesifieke termlys; rugbytaal; terminografie; terminologieaanleer

Abstract

A multilingual, subject-specific term list: A game plan for South African rugby players in France to sidestep and tackle linguistic challenges

Due to an increase in the migration of rugby players, there is a rising number of languages and cultures that co-exist in international rugby teams. Effective communication among these multilingual groups proves to be a challenge – one that needs to be addressed to allow a team to strive for a collective goal and to avoid the negative impact a lack of effective communication could have on the team's success.

Despite challenges in communication, South African rugby players continually move to France to join local clubs. This requires a process of linguistic and cultural integration. A needs analysis has shown that South African players playing for French teams have a significant need for standardised communication in the local language since these teams generally insist on using French – instead of English that has become the *lingua franca* in the international sports arena – to communicate. The multilingual nature of teams thus becomes an obstacle rather than an advantage for foreign players.

Although French rugby clubs have implemented several initiatives to facilitate the integration of foreign players, researchers found that many of these initiatives were unsuccessful due to factors such as players' unpredictable travel schedules that prevent regular class attendance, a lack of motivation to learn, difficulty integrating class sessions with family responsibilities, and players' observation that the content presented in class was not specialised enough to meet their specific language needs. Communication with teammates, trainers and referees therefore remains frustrating.

A needs analysis conducted among South African rugby players who are playing or have played for French teams confirmed the need for research in the domain of the nature of communication in the rugby environment and available context-specific resources that could be used to improve mastery of another language for a specific purpose. Resources on internet or other platforms that allow self-study of rugby-related content are scarce and players are reliant on French-speaking players to learn words and basic phrases that are used on the field to communicate strategies and commands. Another outcome of the needs analysis is the need for a multilingual resource allowing access to three languages: English, Afrikaans (the most frequently used languages in South African rugby), and French.

Experts suggest that players might benefit from initiatives or resources that focus on the learning of rugby-specific terminology in the target language – knowledge that is central and related to the communicative skills of non-native speakers – while considering the evolutionary nature of the terminology. The implementation of such initiatives or the use of these learning materials should not be bound to a formal classroom environment.

Considering the different elements presented above, this research project focused primarily on the creation of a dynamic, subject-specific and multilingual term list for the identified target group, i.e. South African rugby players pursuing a career in France, in an effort to provide a resource that would meet the identified language needs and that could be accessed regardless of time and place.

Two primary theoretical principles within the domain of terminology were studied during the conceptualisation of this study. Firstly, the impact that learning terminology in a foreign language has on communicative skills, and secondly the domain of terminography, i.e. the documentation and systemisation of lexical items that are subsequently presented as a domain-specific language product. The steps followed in the creation of the term list that supports the mastery of a foreign language (or, in this case, a specific portion thereof) are described in this article.

As part of the mixed-method research design, the first step was to investigate real-life examples of the language variety in practice by observing the use of rugby-specific language in sports magazines, newspaper articles, and television and radio broadcasts of rugby matches in Afrikaans, English, or French). The results were then compiled into a preliminary list and a multilingual approach was followed from the outset. Examples of the use of the terminology in three languages (Afrikaans, English, and French) were included in the process. This was followed by a process of verification for which reviewers had to be selected with care. Due to the sensitivity of the subsequent verification process and to ensure the accuracy of the content, contact was made with a South African rugby club to ensure the inclusion of participants with recent or current ties with French rugby and knowledge of the language used in practice.

In the next phase of the research, input was obtained from the selected participants in the form of questionnaires and documents in which the content of the term list was assessed, reviewed, and supplemented. It was continuously ensured that the compiler of the final product did not work in isolation but facilitated close collaboration with the relevant language community.

As a result of a consolidation process conducted by the compiler, a term list with 13 categories was created to make searching for specific terms easier. The categories were then divided into two groups: the first group consisted of six categories that focused on standardised or general content not necessarily limited to the rugby domain (key individuals and personnel involved; description of the playing field; team attire and training equipment; numbers; body parts; as well as colours) and the second group contained the remaining seven categories that contain terms and phrases specific to the game of rugby (slang; basic commands; skills; events during the match; useful phrases for use after the match; kicking and scrums; and players' functions and positions in the team).

During the final process of verification, the emphasis was placed on the second group of categories, i.e. those closely related to the rugby domain, since the content of this group is more dynamic and specialised than that of the first group which contains standardised content that is not expected to vary. Reviewers were tasked with critically examining the content and evaluating the accuracy of the terms with respect to their use in practice, with new terms being added or terms being eliminated due to disuse. This resulted in a final product with 14 categories (the category "scoring" was added to the second group) and a total of 432 entries – 164 in group 1 and 265 in group 2.

This terminographic product is presented as a parallel term list, which means that each entry provides a corresponding translation in English, Afrikaans, and French, which renders this learning resource more accessible and user-friendly. It is important to note that the proposed list is dynamic and should be continually updated to reflect the development of rugby language at international level. Therefore, through regular monitoring, outdated terms should be eliminated, and new phrases and terms (especially slang) should be added, ensuring that players who use this tool can rely on its validity.

This study makes a unique contribution to the research fields of sports communication, terminology, and translation studies alike in that no previous research has been conducted on rugby language as a language variety in these language combinations. This created the opportunity to develop a specialised resource for this target group. The article also provides practical guidelines for those who face similar challenges in other specialised fields and with other language combinations, where the compilation of a term list could provide a solution.

Keywords: French for specific purposes; parallel subject-specific term list; rugby language; terminology acquisition

1. Inleiding

1.1 Agtergrond

Effektiewe kommunikasie binne 'n bepaalde sportsoort behoort op verskeie wyses toegepas te word. Kassing, Billings, Brown, Halone, Harrison, Krizek, Meân en Turman (2004:4) maak die stelling dat die gehalte van die kommunikasie binne 'n bepaalde sportsoort die uitvoering van die kommunikasie in die span asook die span se sukses kan beïnvloed. Sonder effektiewe kommunikasie kan 'n sportspan geen kollektiewe doel nastreef nie en indien daar 'n swak skakel in die kommunikatiewe proses is, kan dit die sukses van die span as 'n geheel negatief beïnvloed.

Die belangrikheid van die effektiewe gebruik van taal tussen spelers van 'n bepaalde sportspan raak veral duidelik met die toenemende voorkoms van verskeie tale en kulture in nasionale en internasionale sportspanne. Die bron van die veeltaligheid in sulke spanne is die uitvoer van plaaslike spelers na oorsese klubs en rugby is geen uitsondering nie. Grundlingh (2005:3) dui aan dat die uitvoer van waardevolle rugbyspelers reeds met die professionalisering van die sport (in 1995) 'n skerp toename begin toon het aangesien die Suid-Afrikaanse spelers dikwels oor 'n sekere uitnemendheid in hul gekose sport beskik en fisies sterker spelers is wat by oorsese spanne in aanvraag is (Cros 2012:94–6). Die oorsese spanne wat hier ter sprake is, was op 'n sekere tydstip grotendeels in Frankryk aangesien 'n ondersoek deur Frost (2017) bevind het dat 37% van plaaslike spelers wat in 2015 by oorsese rugbyklubs aangesluit het juis Frankryk gekies het teenoor slegs 19% wat Engeland verkies het. Hoewel die redes vir hierdie uittogte nie in hierdie artikel ter sake is nie, is die talige invloede, uitdagings en tendense egter wel van belang.

Ten spyte van die moontlike uitdagings wat die Franse taal bied, vergroot die invloei van Suid-Afrikaanse rugbyspelers in Frankryk jaarliks. Dit het tot gevolg dat daar dikwels 'n integrasie op taalvlak moet plaasvind oor verskillende taalgrense en kulture heen. Een voorbeeld van so 'n integrasie op taalvlak is geïllustreer tydens die o/18- internasionale rugbytoernooi te Paarl Gimnasium in 2022, ten tyde van 'n wedstryd tussen Suid-Afrika en Frankryk. Die media-onderhoud¹ na afloop van die wedstryd het nie alleenlik die belangrikheid van tolking in sport onderstreep nie, maar het die invloed van meertaligheid in die domein van sport bewys. Tydens die onderhoud het die 18-jarige heeler van Frankryk, Johan Wasserman (oorspronklik van Suid-Afrika), as tolk opgetree vir die kaptein van die Franse rugbyspan. Die teendeel is egter dat nie alle Suid-Afrikaanse rugbyspelers tot so 'n mate integreer soos in die bogenoemde geval nie en dit kan dus moontlike uitdagings voorspel vir hierdie spelers en die verwydering tussen spelers met verskillende agtergronde vergroot.

1.2 Probleemstelling

Hoewel die genoemde situasie 'n idealistiese prentjie van veeltaligheid in sportspanne kan skets, is Wasserman se oënskynlik moeitelose gebruik van die Franse taal een van die uitsonderings ten opsigte van spelers van Suid-Afrika wat hulself in Frankryk bevind. Gegewe die aantal rugbyspanne wat Engels as voertaal gebruik, is dit vanselfsprekend dat Engels die sport se *lingua franca* op 'n internasionale platform geword het (Keown 2017). Dit is egter nie die geval met Franse rugby wat steeds oorwegend Franssprekend is nie. Dus word die aspek van veeltaligheid in rugby vir hierdie spelers eerder 'n hindernis as 'n aanwys (Lavric en Steiner 2012).

Die grootste hindernis in hierdie verband is dat Suid-Afrikaanse rugbyspelers dit moeilik vind om Frans te bemeester en om dit binne konteks op die veld of tydens 'n oefensessie aan te wend. Ter illustrasie verwys Borchardt (2015) na die Suid-Afrikaanse losskakel, Morné Steyn, wat tussen 2013 en 2020 by die Franse rugbyklub *Stade Français* gespeel het. Steyn self dui aan dat dit aanvanklik moeilik was om by die taalsituasie in Frankryk aan te pas en ook spesifiek dat die taal moeilik was om op die veld te gebruik. As losskakel was hy verantwoordelik vir die oordra van sekere opdragte aan sy spanmaats met betrekking tot bewegings op die veld. Volgens hom is dit moeilik om die selfvertroue te vind om in 'n ander taal op die veld te kommunikeer, maar ook om sodoende deel te vorm van die span se leierskap.

Hierdie probleem kring verder uit tot die kommunikasie tydens wedstryde tussen spelers en skeidsregters. In 2015 het die Suid-Afrikaanse slot Bakkies Botha hierdie hindernis in kommunikasie ervaar toe hy na talle oortredings tydens 'n Franse Top14-wedstryd tussen Toulon en Montpellier deur die skeidsregter genader is. Hierdie gesprek het egter reaksie uitgelok aangesien Botha in Frans deur die skeidsregter oor sy oortreding gewaarsku is, maar hy kon nie die waarskuwing verstaan nie, soos geïllustreer in die videouittreksel van die wedstryd.²

Die Franse se onversetlikheid met betrekking tot die gebruik van hul moedertaal op die veld voorspel verdere probleme vir die Suid-Afrikaanse spelers wat nie in staat is om die Franse taal te gebruik nie. In 'n ander video waarin Bakkies Botha deur 'n Franse skeidsregter aangespreek word³ het die Suid-Afrikaanse slot die skeidsregter hierdie keer gevra om oor te skakel na Engels toe, waarna die skeidsregter hom (in Frans) aangeraai het om eerder sy spanmaats te vra om vir hom te tolk. Franse media het ook berig oor die haker vir Montpellier, Charles Géli, wat sy misnoeë uitgespreek het oor die Suid-Afrikaanse afrigter, Jake White (Montpellier se afrigter op daardie tydstip), wat geweier het om Frans te praat en daarop aangedring het dat alle kommunikasie tussen spanlede in Engels geskied. Géli het die stelling gemaak dat White hierdeur 'n gebrek aan respek vir die taal en vir die Franse spelers getoon het. Hy was boonop ontevrede dat 70% van die oefengroep (almal Suid-Afrikaners) ook nie sy taal gerespekteer het nie (Pomiès 2017).

'n Natuurlike eerste reaksie op hierdie taalgrens wat bydra tot die verdeeldheid in Franse rugbyspanne en dus effektiewe kommunikasie tussen spelers van verskillende taalgroepe bemoeilik, sou wees dat inisiatiewe in plek gestel behoort te word om suksesvolle integrasie met die taal te fasiliteer. Hoewel sekere Franse rugbyklubs inisiatiewe in die vorm van taal-aanleerprogramme ingestel het, verklaar Kermen (2017:24) dat hierdie programme dikwels onsuksesvol is aangesien spelers nie hierdie klasse konsekwent genoeg bywoon nie. Dít is te wyte aan verskeie faktore soos dat spelers menigmaal nie die motivering daarvoor het nie, of dat dit moeilik inpas by gesinsverantwoordelikhede, maar ook omdat die werk wat tydens hierdie klasse hanteer word dikwels ontoepaslik is vir die spelers se kommunikasie op die veld.

Verder reis spelers gereeld vir wedstryde en dit bemoeilik dan die klasbywoning. Kermen (2017:25) dui juis daarop dat spelers se eerste prioriteit nie altyd die ontwikkeling van hul Franse taalvaardighede is nie en dat die onvoorspelbaarheid van hul skedules ook tot die probleem bydra. Sy is dus van mening dat spelers 'n taalprogram of ander hulpmiddels en materiale benodig wat hulle kan help om die aanleer van die taal te verseker sonder dat hulle aan 'n fisiese klassituasie gebonde is.

Met betrekking tot die samestelling van die materiaal vir onderriginisiatiewe, kan die aard van rugbytaal 'n hindernis word aangesien taalgebruik in die rugbydomein baie tegnies is en boonop voortdurend verander. Benewens die talle terme wat aangeleer moet word, is daar ook verskeie posisies op die veld wat op hul beurt verskeie kommunikatiewe rolle beklee. 'n Generiese taalklas sal dus nie aan elke speler se kommunikatiewe behoeftes kan voldoen nie. Die kommunikatiewe taak van die agterspelers, byvoorbeeld, behels merendeels die verspreiding en verdediging van die bal teenoor voorspelers wat, onder andere, nommers, lynstaankodes en opdragte tydens die skrum en lynstaan effektief moet kan verstaan. Die skakelpaar (d.i. nr. 9 en 10) is verantwoordelik vir die kommunikasie en strategieë wat tussen die voorspelers en agterspelers deur-gegee moet word, terwyl die kaptein as die skakel tussen die spelers en die skeidsregter beskou word. Hierdie verskillende kommunikatiewe rolle raak problematies wanneer die taalprogramme vanuit 'n generiese oogpunt benader word en behoort in ag geneem te word by die samestelling van 'n taalinisiatief om aan die spesifieke taalbehoefte van spelers te voldoen.

Aangesien spelers moeilik aan 'n fisiese klassituasie gebind kan word, tesame met die taaluitdagings wat spelers by 'n Franse rugbyklub ervaar, bestaan daar genoegsame bewyse vir die behoefte aan navorsing oor moontlikhede om bogenoemde uitdagings aan te pak. Een manier om hierdie taaluitdagings tussen Suid-Afrikaanse en Franse rugbyspelers in Frankryk aan te pak, is om 'n veeltalige termlys saam te stel en dit vervolgens aan hierdie spelers beskikbaar te stel. Die oogmerk van hierdie artikel is om die proses van die ontwikkeling van 'n dinamiese, vakspesifieke termlys te beskryf wat spesifiek volgens die taalbehoefte van Suid-Afrikaanse rugbyspelers in Frankryk geformuleer is. Die doel is om die aanleer van die Franse taal in hul werkplek te vergemaklik. Die praktiese riglyne vir die samestelling van so 'n lys wat hieruit voortvloei, sal die taak van diegene wat dieselfde uitdagings in ander velde en met ander taalkombinasies geïdentifiseer het, vergemaklik.

1.3 Rasionaal

Weens die dinamiese aard van rugbytaal en ook die gebrek aan navorsing oor die onderwerp, moes 'n behoeftebepaling gedoen word om die aard van kommunikasie binne hierdie domein te ondersoek. Hierdie behoeftebepaling het ook uiteindelik die behoefte aan 'n studie van hierdie aard bevestig.

Tydens hierdie behoeftebepaling – wat deel vorm van die voorbereidingswerk vir die skep van die termlys – is vraelyste aan 'n teikengroep van 24 Suid-Afrikaanse rugbyspelers wat in Frankryk rugby speel of gespeel het, gestuur. Hulle het proefondervindelijke kennis oor die aanleer van Frans as vreemde taal in 'n rugbykonteks. Die terugvoer het aangedui dat die behoefte aan 'n veeltalige lys van rugbyterminologie en -taal wel bestaan.

Daar is duidelike bewyse dat die hulpbronne wat deur rugbyklubs aan die lede van die teikengroep verskaf is nie vir hulle van groot hulp binne hul professionele omgewing was nie. Hoewel die hulpbronne onder bespreking wel die spelers se aanleer van Frans in alledaagse situasies

gefasiliteer het, was dit volgens die deelnemers geensins aangepas om spesifiek aan die taalvereistes vir 'n rugbyomgewing te voldoen nie. Met betrekking tot die verskeie terme wat op die veld gebruik word, was spelers dus op hul eie aangewese. Spelers het aangedui dat hulle die rugbyterme en -taal meestal moes aanleer deur hul Franse spanmaats te vra om te verduidelik of selfs deur die gebruik van aanlyn woordeboeke en vertaalplatforms (soos byvoorbeeld Google Translate). Hierdie terugvoer van deelnemers het bevestig dat daar 'n leemte bestaan vir 'n hulpmiddel wat die aanleer van hierdie terme sal vergemaklik.

Met betrekking tot die aanleer van hierdie terme het die meeste deelnemers aangedui dat dit vir hulle makliker sou wees om hierdie rugbyterme in Frans vanuit Engels of Afrikaans aan te leer. Spelers het ook in die vraelyste aangedui dat die grootste probleemareas vir die aanleer van die taal spesifiek betrekking het op die leer van terminologie, die bemeestering van die uitspraak, asook die vorming van basiese sinne en opdragte in Frans. Wat hierdie leemte dus beklemtoon, is die feit dat spelers hulpbronne verkies wat meertalig van aard is en wat vertalings uit Afrikaans of Engels insluit. Hierdie inligting het die aard en funksionering van die termlys bepaal in die sin dat dit veeltalig behoort te wees.

Om die haalbaarheid van die skep van so 'n lys en ook die potensiaal vir die aanwending daarvan binne vreemdetaalonderrig te bepaal behoort daar ondersoek ingestel te word of leksikale vaardigheid 'n invloed sal hê op kommunikatiewe vaardigheid.

2. Teoretiese raamwerk

Om die probleem aan te pak, is dit nodig om die funksionering en besonderhede daarvan volledig na te vors. Eerstens, aangesien die beoogde lys binne die domein van taalaanleer funksioneer, behoort die toepaslikheid van die aanleer van terminologie bestudeer te word ten einde 'n taal (oftewel, in hierdie geval, 'n bepaalde gedeelte daarvan) te bemeester. Anders gestel, daar moet bepaal word of die aanleer van 'n vasgestelde terminologie vir rugbyspelers hoegenaamd van hulp sal wees om 'n taal aan te leer soos wat hul werksomgewing dit vereis. Boonop behoort die produk wat as hulpmiddel in die proses geskep word ook bestudeer te word. Dit word gedoen deur die bepaalde termlys binne die dissipline van terminologie te spesifiseer. Twee primêre teoretiese beginsels is dus tydens die konseptualisering van hierdie ondersoek geïdentifiseer: i) die impak van die aanleer van terminologie op kommunikatiewe vaardighede binne 'n vreemde taal asook ii) die domein van terminologie – oftewel die versameling vakwoorde wat in 'n domein, vakdissipline of werksterrein gebruik word (Alberts en Taljard 2022:539). Hierdie beginsels word vervolgens volledig bespreek.

2.1 Die impak van leksikale vaardigheid op kommunikatiewe vaardigheid

Wanneer die noodsaaklikheid van kommunikasie binne die sportdomein bespreek word, word dit duidelik dat die vermoë om suksesvol te kommunikeer tydens sportgebeure nie opsioneel is nie en ook dat kommunikasie verskillend funksioneer afhangend van die sport wat beoefen word. Die rolspelers binne die bepaalde sportsoorte moet dus dikwels oor 'n sekere vaktaal beskik ten einde hul kommunikatiewe doel te bereik. Die taalgebruik binne die rugbydomein toon spesifieke kenmerke (kyk Cottrell s.j.; iSport 2018; Lavric en Steiner 2012:19). Een van die kenmerke is dat die lang, uitgebreide sinne van gesprekstaal dikwels vervang word met werkwoorde in 'n opdragvorm, soos byvoorbeeld **Hardloop!** of **Verdedig!** wanneer spelers

met mekaar op die veld kommunikeer. Kowalikowa (2009) wys daarop dat, gegewe die vinnige aard van sport, lang sinne dikwels kommunikasie op die veld kan vertraag en sodoende vinnige spel belemmer. Kommunikasie moet op die vinnigste manier moontlik plaasvind om 'n boodskap tussen gespreksgenote oor te dra. Dus, gegewe die feit dat die natuurlike funksionering van rugbytaal homself daartoe leen om met behulp van eenwoordterme of kort frases suksesvolle kommunikasie te kan handhaaf, mag dit daarop dui dat die aanleer van enkele terme in die doeltaal (en meer spesifiek rugbytaal soos wat dit voorkom in daaglikse gebruik deur spelers) heeltemal voldoende kan wees vir die grootste gedeelte van kommunikasie op die veld (Lavric en Steiner 2012:19). Die impak van leksikale vaardigheid op kommunikatiewe vaardigheid word vervolgens ondersoek.

Om mee te begin beskou Alqahtani (2015:22) leksikale kennis, oftewel terminologiekennis, as die middelpunt van enige vreemdetaalspreker se kommunikatiewe vaardigheid. Daarom is die verhouding tussen leksikale kennis en die bemeestering van enige taal komplementêr. Sprekers se leksikale kennis sal hulle in staat stel om die taal te gebruik terwyl dit ook tot 'n vermeerdering van leksikale kennis lei. Navorsing is dit eens dat 'n uitgebreide woordeskat by leerders dikwels op goeie kommunikatiewe vaardigheid sal dui (kyk Alqahtani 2015:22; Nation 2001). Stowell-Ruzicka (1991:2) stel dat die aanleer van terminologie een van die meer suksesvolle benaderings is om kommunikasie in 'n vreemde taal te fasiliteer in teenstelling met lyste grammatikale reëls en vervoegings. Dus, hoe hoër die aantal leksikale items is waaroor 'n spreker beskik (d.w.s. terme, frases en kollokasies), hoe hoër is die waarskynlikheid dat die spreker in die doeltaal sal kan kommunikeer.

Selfs indien die aanleer van terminologie die ontwikkeling van hulpmiddels noodsaak of deur 'n fasiliteerder behartig moet word, is daar steeds talle onduidelikhede en uitdagings hieraan verbonde. Een van die grootste uitdagings in hierdie verband vir fasiliteerders of samestellers van leermateriaal is om te bepaal hoeveel terminologie genoeg sal wees vir 'n leerder om 'n basiese gesprek met 'n vreemdetaalspreker te voer (Bilash 2009; Long en Richards 2005). Wanneer hulpmiddels saamgestel word, sal dit belangrik wees om voorsiening te maak vir die aantal terme wat die leerder sal moet verwerf.

Daar bestaan wel enkele beginsels wat die bepaling van die aantal terme kan vergemaklik. Een van hierdie beginsels is die identifisering van 'n doel vir die aanleer van terminologie. Wanneer 'n duidelike doelwit vir die aanleer van terminologie vasgestel word, is dit ook makliker om die materiaal wat hiervoor gebruik word te kies. Die tyd waarbinne die aanleer van terminologie plaasvind is 'n verdere komponent wat oorweeg moet word.

Hoewel bogenoemde beginsels aangepas en verander kan word om 'n gunstige omgewing vir die aanleer van terminologie te fasiliteer, sal die suksesvolle aanleer daarvan afhang van die leerder se vaslegging van nuwe terminologie en verworwe kennis sodat dit suksesvol aangewend kan word. Die verwerwing van terminologie word beskou as 'n voortdurende proses en terminologie word nie normaalweg binne 'n bepaalde aantal sessies aangeleer nie. McCarten (2007:4) en Shejbalová (2006:11) meen immers dat die vermoë om nuwe terminologie binne 'n bepaalde taal te gebruik grootliks afhang van die aantal kere wat aanleerders hierdie terminologie gebruik en vasgelê het binne hul alledaagse taalgebruik en verwysingsraamwerk. Dit word dus nie gekenmerk deur 'n spesifieke aantal klasse wat deur die leerders bygewoon is nie, maar eerder die frekwensie van die leerder se toepassing van hierdie terminologie. Vanuit die bogenoemde kan daar wel verstaan word dat, ten spyte van talle veranderlikes in die aanleerproses van terminologie binne 'n vreemde taal, die aanleer daarvan in die geheel wel die kommunikasie binne 'n vreemde taal sal kan bewerkstellig.

Binne die benadering van taalonderrig, en meer spesifiek dié van vaktaal (Taal vir Spesifieke Doeleindes), word termlyste dikwels effektief gebruik vir die aanleer van terminologie (Mangiante en Meneses-Lerin 2016:39). Frans vir spesifieke doeleindes (*Français pour objectifs spécifiques* – FOS) word beskryf as een so 'n benadering wat pertinent gerig is op die aanleer van Frans as vreemde taal vir niemoedertaalsprekers wat die taal so vinnig as moontlik moet aanleer sodat hulle binne 'n bepaalde sosiale of professionele konteks kan funksioneer en hierdie termlyste suksesvol kan gebruik (Vâlcu 2009:241). Stowell-Ruzicka (1991:2) verduidelik dat die hoofdoelwit van leerders in 'n taalprogram van hierdie aard is om die taal aan te leer vir basiese kommunikasie wat eksklusief geformuleer is vir 'n spesifieke doel en om suksesvol met moedertaalsprekers in 'n bepaalde konteks te kan kommunikeer. Dit stem ooreen met die doelwit van die teikengroep van hierdie navorsing. Die domein van FOS bevestig dan ook dat 'n behoeftebepaling onderneem moet word en dit is dus belangrik vir 'n samesteller van leermateriaal om te bepaal watter tipe terminologie deur die teikengroep benodig gaan word ten einde hierdie terme af te baken en aan te leer.

Verder, binne die vakgebied van vaktaal, waarsku Mangiante en Meneses-Lerín (2016:25) dat dit hier absoluut noodsaaklik is vir die samestellers van leermateriaal (meer spesifiek 'n termlys in hierdie verband) om die verskillende take binne die teikengroep se werkplek en die verskeie kontekste van die teikengroep se vakgebied te verstaan. Dit sal verseker dat die termlys so verteenwoordigend as moontlik saamgestel kan word. Hulle stel ook voor dat die gebruik van termlyste binne hierdie konteks 'n positiewe bydrae tot die omgewing van taalaanleer sal maak aangesien die gebruik van so 'n lys die leerders in staat stel om hierdie terme, frases en kollokasies met die professionele omgewing te verbind.

Hoewel die aanleer van terme nie die enigste faktor onder bespreking is nie en nie alleen verantwoordelik kan wees vir die sukses van die leerder se terminologieverwerwing nie, is die basiese gevolgtrekking dat hoe meer terme die leerders ken, hoe beter sal hulle voorbereid wees om suksesvol binne 'n vreemde taal te kommunikeer. Leermateriale soos termlyste behoort nuttig te wees in hierdie opsig aangesien dit beskou word as een van die meer suksesvolle benaderings tot taalverwerwing. Hoewel termlyste nie die totale terminologie binne 'n gegewe taal kan bevat nie, kan dit wel 'n afbakening van woorde bied om aan 'n leerder se kommunikatiewe behoefte te voldoen en ook 'n taalvariëteit – soos byvoorbeeld rugbytaal in hierdie geval – voldoende te verteenwoordig.

Met betrekking tot die gebruik van hierdie lyste binne die veld van vaktaal stel die navorsing dat die gebruik daarvan wel 'n positiewe bydrae kan lewer mits die doel van die leerders baie duidelik uitgeklaar is en 'n deeglike behoeftebepaling en -ontleding deur die samestellers van die termlys uitgevoer is. Dit kan die leerders in staat stel om hierdie afgebakende terme en frases met hul professionele omgewing te koppel.

Hierdie afgebakende terme en frases kan vervat word in 'n termlys wat die produk van 'n terminologieprojek is – hier verwys die woord *terminologie* na die teksversameling van 'n spesifieke vakgebied (Ferreira en Du Plessis 2007). Die domein van terminografie en die aard van die beplande termlys word in die volgende afdeling bespreek.

2.2 Skep van 'n parallelle vaktaalprodukt

Terminografie word deur Alberts en Taljard (2022:548) beskryf as “die praktyk waarin terme gedokumenteer en gesistematiseer word om as eentalige of meertalige vaktaalprodukte (soos termlyste, vakwoordeboeke of aanlyn databasisse) beskikbaar gestel te word”. Dit word volgens

Ferreira en Du Plessis (2007:59) geklassifiseer as 'n subkomponent van die groter veld van terminologiebestuur – dit wil sê “enige doelbewuste manipulerings van terminologiese inligting”. Die metodes wat dus hiervoor aangewend behoort te word, behels die sistematiese versameling van terminologiese inligting en die aanbieding daarvan in die vorm van vakwoordeboeke, terminologiese versamelings en terminologiese databasisse. Hoewel daar verskeie werksmetodes bestaan vir die skep van enige vaktaalproduk, kan daar vir hierdie ondersoek gefokus word op die vakgeoriënteerde benadering – waar die klem geplaas word op die standaardisering van terme en begrippe om effektiewe kommunikasie binne 'n professionele gemeenskap te bevorder – en die vertaalgeoriënteerde benadering – waarin gelykwaardige terme in verskeie tale gevind word (Alberts 2017:177–80). Dit sluit aan by hierdie ondersoek deurdat dit fokus op die skep van 'n veeltalige terminografiese produk in 'n poging om vakkommunikasie in die rugbydomein te vergemaklik.

Met die aard en funksionering van die taalvariëteit onder bespreking in gedagte, is daar gereelde veranderinge wat ter sprake is aangesien die taal grootliks steun op gesproke taal (Kermen 2013:52). Hierdie taalvariëteit is dinamies en toon gereeld grootskaalse veranderinge na aanleiding van die gebruik daarvan deur die sprekers, wat aanleiding gee tot die keuse om die termlys in aanlyn formaat beskikbaar te stel. Die aanlyn termlys van rugbytaal as taalvariëteit sal ook meertalig wees. Die meertalige aard van die termlys kan as 'n belowende hulpbron beskou word tydens die aanleer van 'n vreemde taal aangesien dit die insluit van terme in sowel die moedertaal as die doeltaal kombineer en sodoende ook tot die aanleer van terminologie bydra (Brown 2017). Nuwe terme in sowel die bron- as die doeltaal word dus gelyktydig aangeleer in samewerking met die moedertaalkomponent wat die proses van terminologieverwerwing kan bespoedig. Die termlys behoort aan die vereistes van hierdie taalvariëteit te voldoen aangesien die spelers in die behoeftebepaling aangedui het dat dit beter sal wees om die taal vanuit hul moedertaal (hetsy Engels of Afrikaans) aan te leer.

Met die bogenoemde teoretiese begrippe wat bepaal is, kan die empiriese ondersoek onderneem word ten einde die veeltalige termlys vir die bepaalde teikengroep saam te stel. In afd. 3 word die uitvoering van hierdie navorsing tesame met die navorsingsplan in besonderhede uiteengesit.

3. Empiriese ondersoek

Hierdie navorsingsprojek is daarop toegespits om 'n dinamiese, vakspesifieke termlys vir die geïdentifiseerde teikengroep te skep. Die samestellingsproses van die gespesialiseerde termlys kan gevolglik beskou word as die empiriese fokus van hierdie artikel. Weens die tegniese en uitgebreide aard van die samestelling van so 'n lys is 'n noukeurige navorsingsontwerp 'n vereiste wat tesame met die etiese oorwegings en die keuse van deelnemers in hierdie afdeling bespreek sal word.

3.1 Etiese oorwegings

Alvorens die navorsing onderneem kon word, is die nodige etiese klaring deur die Etiekkomitee van die Universiteit van die Vrystaat gegee (etieknommer: UFS-HSD2017/1499).

3.2 Navorsingsontwerp

As deel van die navorsingsontwerp is 'n kwantitatiewe benadering gevolg wat deur kwalitatiewe prosesse versterk is om sodoende die navorsingsvrae te kon beantwoord (kyk Alberts 2019:152). Die doelwitte vir die aanleer van die taal en die taalbehoeftes van die teikengroep is deur middel van vraelyste bepaal. Na aanleiding hiervan is daar ondersoek ingestel na werklike voorbeelde van hierdie taalvariëteit in die praktyk (soos bv. die gebruik van die taal in sporttydskrifte, koerantberigte, televisie- en radio-uitsendings van rugbywedstryde in Afrikaans, Engels of Frans) en die resultate daarvan is in 'n voorlopige termlys vervat. In 'n volgende fase is die verifikasie gedoen deur insette van die deelnemers in die vorm van vraelyste en dokumente waarin die inhoud beoordeel en nagegaan is. Weens die sensitiwiteit van die verifikasieproses en om die akkuraatheid van die termlysinhoud te verseker, moes die deelnemers aan die betrokke ondersoek sorgvuldig gekies word. Daar is deurgaans verseker dat die samesteller van die taalproduk nie in isolasie werk nie deur noue samewerking met die taalgemeenskap te bewerkstellig (vgl. Alberts 2017:223).

3.3 Keuse van respondente

In 'n poging om deelnemers vir die betrokke ondersoek te vind, is daar uitgereik na 'n plaaslike rugbyunie, die Vrystaatse Rugby-Unie (VRU) in Bloemfontein, aangesien daar (soos berig deur die media) talle spelers is wat aan dié sentrale unie verbonde is wat bande het met Franse rugbyklubs en moontlik oor die nodige rugbyervaring in Frankryk beskik. Spelers is eerstens skriftelik gevra om vrywilliglik deel te neem aan die navorsing, maar is ook gevra om verwysings te verskaf na ander spelers wat ook vir die navorsing genader sou kon word. Die spelers is ook gevra of hulle beskikbaar sou wees vir verdere deelname tydens die verifikasie van die termlys wat later sou volg.

Aangesien die keuse van spelers vir die navorsing die inhoud van die termlys direk kon beïnvloed, is sekere kriteria vasgestel ten opsigte van die spelers se Franse rugbyervaring en taalkennis alvorens hulle vir die ondersoek genader is. 'n Speler is slegs vir die navorsing oorweeg indien hy 'n minimum van een rugbyseisoen in Frankryk gespeel het en dus oor die minimum kennis van die Franse taal in die praktyk beskik, hetsy deur middel van formele of informele onderrig. Tydens hierdie navorsing is daar ook eksklusief op manlike beroepsspelers gefokus. Dit is te wyte daaraan dat die meeste oorplasings van spelers na Frankryk in hierdie groep bestaan, wat die afbakening van die groep vir die navorsing regverdig. Altesaam 25 spelers het deelgeneem en het hulself beskikbaar gemaak vir verdere deelname, indien die samesteller dit sou benodig. Na afloop van die keuse van deelnemers, kon die proses van termlyssamestelling onderneem word.

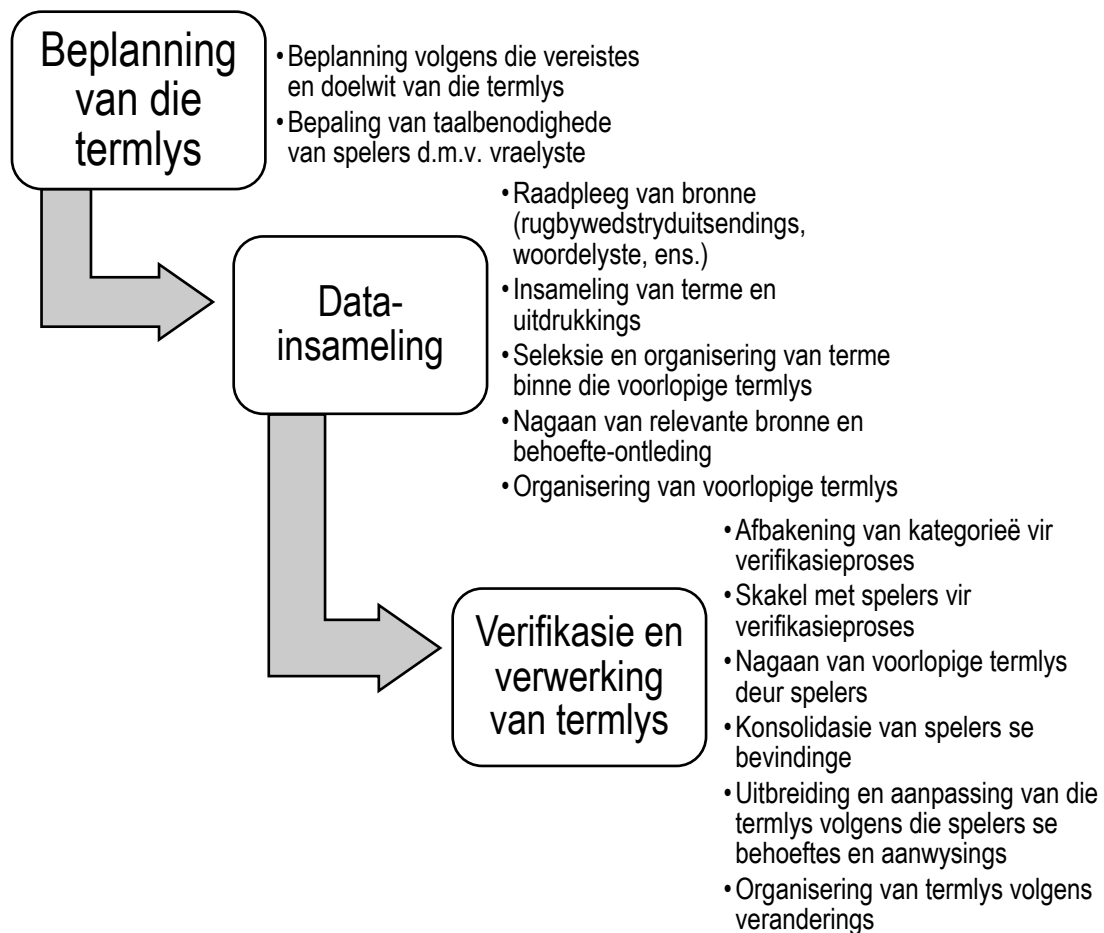
3.4 Proses van die samestelling van 'n terminografiese produk

In die literatuur is daar uiteenlopende voorstelle rondom die skep van veeltalige terminografiese produkte. Hierdie voorstelle is in ag geneem ten einde die beste navorsingsplan saam te stel. Om mee te begin, is die samestelling van die terminografiese produk grootliks gebaseer op die beginsels van terminologiepraktyk (of terminografie) soos beskryf deur Alberts (2017).

Met spesifieke verwysing na die vertalingsgeoriënteerde terminografiese werksmetode, beklemtoon Đurović (2021:271) dat dit sinvol sal wees om betroubare en getroue brontekste of bronmateriaal te gebruik wat die werklike gebruik van die taal onder bespreking sal weerspieël. Daar word verder ook daarop gewys dat vertalers met vakkundiges moet saamwerk om die akkuraatheid van sowel bron- as doeltaalterme binne die finale produkte vas te stel, te dokumenteer en aan te bied.

Hierdie aanbevelings deur die literatuur is gebruik om die navorsingsplan vir die betrokke ondersoek saam te stel. Drie fases wat die skep van so 'n produk kan rig, is geïdentifiseer: die beplanningsfase, die samestelling van die termlys of insameling van data, en laastens, die verifikasie of nagaan van die inhoud binne die voorlopige termlys.

'n Kort oorsig van elkeen van hierdie prosesse wat as deel van die navorsingsplan aangewend is, word in die volgende onderafdelings gegee en word visueel voorgestel deur Figuur 1.

Figuur 1. Navorsingsplan vir die samestelling van die termlys

3.4.1 Beplanningsfase

Die beplanningsfase word beskou as 'n fase met talle besluite wat deur die samesteller(s) geneem moet word (De Foglio en Lubbe 2002:120; Alberts 2017:220) om die basiese struktuur en inhoud van die produk te bepaal. Tydens hierdie fase berus die verantwoordelikheid by die samesteller(s) om eerstens die doel van die produk vas te stel. Dit is ewe belangrik om reeds in die beplanningsfase sekere vrae te vra aangaande die teikengroep, die geskiktheid van tekste wat in die proses gebruik word, asook die uiteindelijke gebruik van die termlys (Reppen 2016:406).

Na aanleiding van die bogenoemde word 'n behoeftebepaling en -ontleding aanbeveel om te verseker dat die doel met die navorsing bereik word, maar ook om so akkuraat as moontlik die regte materiale te raadpleeg (Alqahtani 2015:24; Alberts 2017:201, 226). Die behoeftebepaling

vir hierdie teikengroep het die vorm aangeneem van 'n elektroniese vraelys wat deur spelers voltooi is. Dit het vrae ingesluit oor spelers se persoonlike ervaring, hul kennis van Frans, moontlike hindernisse vir die aanleer en gebruik van die taal binne 'n rugbyomgewing, en die aard van bestaande aanleerdershulpbronne en -programme wat deur Franse klubs aangebied word. Daar is ook ondersoek ingestel na die spelers se kommunikatiewe behoeftes vir hul spesifieke rolle op die veld. Die bevindinge is vervolgens gebruik om 'n lys van toepaslike kategorieë op te stel waarin terme opgeneem kan word (kyk 3.4.3).

Die tipe bronne wat gebruik word vir die data-insameling (Alberts 2017:233; Alberts 2019:163–4) is 'n laaste faktor wat in ag geneem behoort te word. Die samesteller moet bepaal of die tipe bronne wat geraadpleeg word die vorm van geskrewe of gesproke taal sal aanneem, of selfs albei. Hoewel daar vir hierdie navorsing aanvanklik gebruik gemaak is van geskrewe taal (koerantberigte, tydskrifartikels en bestaande termlyste op die internet), was gesproke taal ook uiters nuttig. Nadat hierdie tipe bronne bepaal is, is die data ingesamel.

3.4.2 *Insameling van data*

Hierdie fase behels die ekserpering van terme wat uiteindelik die termlys sal uitmaak. Verskeie bronne stel dat die insameling van hierdie data baie doelgerig uitgevoer moet word volgens die oorkoepelende doel van die termlys. Losey-Léon (2015:297) wys daarop dat die insameling van data in hierdie sin 'n tydrowende proses is, maar mits dit in oorleg met die oorkoepelende doel gedoen word, kan dit baie akkurate resultate oplewer. Vir hierdie betrokke navorsing moes hulpbronne wat die gebruik van rugbytaal deur spelers en skeidsregters tydens wedstryde asook kommunikasie tydens onderhoude illustreer, geraadpleeg word.

Outomatiese of semi-outomatiese ekserpering wat menslike foutering beperk en akkuraatheid verseker is tans die norm (Alberts 2019:167; Sager 1990:130 in Taljard en De Schryver 2002:46). In hierdie ondersoek was so 'n proses egter nie moontlik nie, aangesien daar in die tersaaklike vakgebied nie korpora – wat die basis vorm van hierdie tipe termonttrekking – bestaan nie. De Foglio en Lubbe (2002) het in hul studie oor die samestelling van 'n tweerigting-vakwoordeboek vir die landbousektor bevind dat die beskikbaarheid van bestaande termlyste in Afrikaans en Italiaans baie beperk was en dus nie verteenwoordigend was van die taalvariëteit waarop hulle gefokus het nie. In so 'n geval is die samesteller op hom/haarself aangewese en die beste bronne vir ekserpering is bestaande vaktydskrifte en rekords van hoe die taal in werklikheid gebruik word (geskrewe of gesproke taal). Die afwesigheid van geskikte elektroniese bronne het dus die handmatige ekserpering geregverdig en genoodsaak. Die voordeel van die handmatige proses is dat die samesteller wel bekend is met die rugbyomgewing en die spel as sodanig en dus belangrike begrippe en terme kon herken (kyk Alberts 2019:167). Hoewel die aspek van menslike foutering nie by hierdie samestelling uitgesluit is nie, ondervang die keurders wat in die studie gebruik is (kyk 3.4.3) gedeeltelik die moontlikheid van foute.

Omdat hierdie termlys ten doel het om binne die rugbypraktiek aangewend te word, was die eerste stap om rugbytermlyste op die internet te raadpleeg. Hierdie termlyste is egter hoofsaaklik gerig op rugbyondersteuners wat wedstryde waarin Franse spanne betrokke is beter wil verstaan. Slegs 'n beperkte aantal terme wat bydra tot domeine waarvan die inhoud gestandaardiseerd is, kon gevind word. Hierdie terme voldoen aan die spelers se behoeftes aan byvoorbeeld kennis van nommers, kleure en algemene frases wat ook buite die rugbydomein gebruik kan word. Die aanlyn termlyste het dus nie voldoen aan die behoeftes van die teikengroep nie en bykomende bronne moes geraadpleeg word om die voorlopige termlys saam te stel.

Maklik toeganklike bronne het rugbytydskrifte (*SA Rugby Magazine*, *Équipe*), koerantberigte, televisie- en radio-uitsendings van rugbywedstryde en onderhoude in Afrikaans, Engels of Frans ingesluit. Die gebruik van gesproke taal tussen spelers, skeidsregters en die pers is tydens hierdie uitsendings gedokumenteer. Ander strategieë moes gevind word om hierdie beperkte bronne aan te vul. Die samesteller het plaaslike rugbywedstryde waar Afrikaans of Engels deur die spelers en skeidsregters gebruik is, bygewoon; 'n besoekende Franse afrigter en biokinetikus het tydens 'n persoonlike onderhoud terme vir insluiting in die voorlopige lys voorgestel.

Daar is van meet af aan 'n meertalige benadering gevolg en bronne in drie tale (Afrikaans, Engels en Frans) is afwisselend by die proses ingesluit. Een taal kan dus nie as dominant in die samestellingsproses beskryf word nie. Geskrewe en gesproke taal is in ag geneem en terme vanuit die verskillende bronne is versamel totdat die inligting 'n versadigingspunt bereik het en geen nuwe terme meer opgemerk is nie.

Tydens sistematisering is 13 kategorieë geskep (kyk Tabel 1) wat die vaktaalprodukt gebruikersvriendelik maak (Alberts 2019:206). Die kategorieë kan in twee groepe verdeel word met ses waarvan die inhoud gestandaardiseer is of nie noodwendig tot die rugbydomein beperk is nie:

- sleutelpersone teenwoordig by wedstryde (bv. spelers, toeskouers, mediese personeel);
- beskrywing van die speelveld (bv. die voordeellyn, die doelgebied);
- spandrag en oefentoerusting;
- nommers;
- liggaamsdele;
- kleure.

Die inhoud van die ander kategorieë kan gereeld wissel met nuwe terme wat bygevoeg word of terme wat in onbruik verval:

- sleng;
- basiese opdragte (bv. Sak!, Speel aan!, Hardloop skuins!);
- vaardighede (bv. aangee, duikslag, skopwerk);
- gebeure tydens die wedstryd (bv. lynstaan, losgemaal, hanteringsfout);
- nuttige sinne vir gebruik na afloop van die wedstryd (bv. Ons het heelwat om aan te werk, Dit was 'n groot oorwinning.);
- skopwerk en die skrum;
- spelers se funksies en posisies in die span.

Die samesteller behoort tydens die data-insameling ook in gedagte te hou dat hierdie weergawe nie die finale weergawe sal wees nie. Dit sal dus slegs 'n voorlopige weergawe oplewer wat nogtans aan veranderinge en verifikasie onderhewig sal wees (Alberts 2017:179 (Stap 8 en 9); Alberts 2019:225–6; Gries en Newman 2013:274). Dit was dus ook nodig om die gebruiklikheid van hierdie terme te bevestig alvorens dit in die finale termlys opgeneem kon word. Dus was dit nodig om enige oortollige en ontoepaslike terme deur middel van 'n verifikasieproses uit die voorlopige lys te verwyder.

3.4.3 Verifikasie

Die verifikasieproses staan in die literatuur bekend as 'n intensiewe standaardiseringsproses om te verseker dat die terme wat in die voorlopige termlys opgeneem is uiteindelik korrek is (Alberts 2019:215; Schiel, Baumann, Draxler, Ellbogen, Hoole en Steffen 2003:40). Dit kan verder beskryf word as 'n proses waartydens talle kenners binne die domein – in hierdie geval die geïdentifiseerde rugbyspelers in Frankryk – die materiaal nagaan. Dit verseker sodoende die standaardisering van terme, die uitskakeling van ongewenste elemente en ook die verifikasie van die spelling van die terme. Indien die keurders dit eens is dat sekere terme nie ooreenstem met die taalgebruik in die praktyk nie, is dit belangrik vir die samesteller(s) om dan hierdie terme te herevalueer en die insluit daarvan te heroorweeg. Gries en Newman (2013:264) voeg by dat hierdie proses ook daarop fokus om die voorkoms van dubbele inskrywings te verminder. Tydens die verifikasieproses word keurders ook toegelaat om bykomende inligting te verskaf en alternatiewe vir die inskrywings voor te stel. Dit is die plig van die samesteller(s) om, na afloop van die verifikasieproses, die bevindinge van die keurders te konsolideer sodat die inligting gefinaliseer kan word. Om hierdie proses uit te voer tydens hierdie betrokke navorsing, is daar weer eens met spelers wat deel uitgemaak het van die beplanningsfase geskakel sodat die voorlopige termlys nagegaan kon word.

Dit is belangrik om te meld dat nie alle kategorieë van die voorlopige lys by die verifikasieproses deur spelers ingesluit is nie. Geykte terme soos byvoorbeeld nommers, kleure en liggaamsdele kan nie verander nie en hulle is dus outomaties by die finale termlys ingesluit. Die terme vir verifikasie is dus slegs beperk tot die kategorieë waarvoor daar insette nodig was of waarvoor daar elders geen inligting beskikbaar was nie.

Die kategorieë wat by die verifikasieproses uitgesluit en ingesluit is word in Tabel 1 aangedui.

Tabel 1. Kategorieë uitgesluit en ingesluit by verifikasieproses

Uitgesluit	Ingesluit
1. Sleutelpersone teenwoordig by wedstryde	1. Sleng
2. Beskrywing van die speelveld	2. Basiese opdragte
3. Spandrag en oefentoerusting	3. Vaardighede
4. Nommers	4. Gebeure tydens die wedstryd
5. Liggaamsdele	5. Nuttige sinne na die wedstryd
6. Kleure	6. Skopwerk en die skrum
	7. Spelers se funksies en posisies

Die kategorieë wat wel by die verifikasieproses ingesluit is, word beskou as dié wat spesifiek op die veld van toepassing is eerder as benamings van toerusting en toepaslike persone. Dit sluit eerstens sleng in wat meestal benamings van bewegings is wat beter bekend is onder rugbyspelers, soos byvoorbeeld **'n gansstap**, **pypkan** of selfs rugbybewegings soos **'n 8-9-14**. Aangesien die kommunikasie op die veld tussen Franse rugbyspelers juis kenmerkend baie sleng bevat, is daar in hierdie kategorie merendeels gefokus op die vertalings en ekwivalente van hierdie Franse terme in Afrikaans of Engels. Voorbeelde hiervan is *biscotte* (direk vertaal as beskuitjie of broodjie) vir **'n rooikaart**, *fourchette* (vurk) vir **'n oogkrap** of *cocotte* (pot) vir **'n losgemaal**.

Ander kategorieë wat by die verifikasieproses ingesluit is (bv. “Tydens die wedstryd”) sluit terme in soos byvoorbeeld **teendryf**, **voordeel**, **aanvalsverdediging** of **obstruksie**, wat tradisioneel tydens ’n wedstryd gebruik word. Die kategorie “Nuttige sinne” is ingesluit met die doel om spelers se kommunikasie met die media te vergemaklik. Frases soos byvoorbeeld **Dit was nie die resultaat wat ons wou gehad het nie**, of **Ons het al ons geleenthede gebruik**, is hier ingesluit. Laastens bevat die kategorie “Posisies” die rugbyposisies wat binne die beskikbare woordelyste op die internet beskikbaar was, maar wat onvolledig was. Die kategorieë “Basiese opdragte”, “Aangeë en duikslae”, asook “Skopwerk en skrum”, is voorbeelde van algemene taalgebruik deur ’n skeidsregter tydens ’n wedstryd, soos byvoorbeeld **vyfmeter-skrum**, **hangskop**, **hoogvat**, en ook opdragte soos **Speel aan!**, of **Wag!** en wat sal vereis dat enige speler, ongeag sy posisie, hierdie terme moet verstaan.

Wat die verifikasieproses deur keurders betref, moes ’n dokument saamgestel word waarop keurders hul kommentaar kon aanbring en kon aandui of ’n term getrou is aan die taal wat binne die rugbypraktik in Frankryk gebruik word. Tydens die verifikasieproses het die keurders dus die geleentheid gehad om hul kommentaar aan te bring in ’n Excel-dokument, wat elektronies aan hulle gestuur is. Benewens die verskillende kategorieë wat verifikasie benodig het, het die dokument ook beskik oor twee kolomme, naamlik “Term gebruik: Ja/Nee” asook “Veranderinge of alternatiewe” (kyk Tabel 2).

Tabel 2. Uittreksel uit verifikasiedokument

English	Afrikaans	Français	Term used: Yes/No	Changes or alternatives
ankle tap	enkelklap / kaapvang	cuillère		
ball carrier	baldraer	porteur du ballon		
crash tackle	plettervat / botsvat	bouchon		
dangerous tackle	gevaarlike duikslag	placage dangereux		
dummy pass	fopaangee	feinte		
forward pass	vorentoe aangee	passe en avant		
hand off	weg stamp	raffûter		
high tackle	hoogvat	placage haut		
late tackle	laatvat	placage à retardement		
long pass	lang aangee	passe longue		
loop pass	boogaangee	passe redoublée		
offload	kort aangee	off-load		
pass	aangee	passe		
skip pass	oorslaanaangee	passe sautée		
spear tackle	boorvat	placage cathédrale		
tackle	duikslag / doodvat	placage		
tackler	verdediger	placqueur		

Deur hierdie proses het keurders talle veranderinge voorgestel ten einde die samestelling van die finale produk te fasiliteer en aan te vul. Hierdie kolomme blyk effektief te wees vir die aantekening van veranderinge en die proses het telkens die samesteller se taak om kommentaar by

te werk vergemaklik. Die oorweging van die keurders se kommentaar kon uiteindelik tot die verfyning van die termlys lei, wat verskeie weglatings en aanvullings insluit. Die proses word in die volgende afdeling volledig bespreek.

4. Bevindinge en voorbereiding van die finale produk

Hoewel die nagaan van die voorlopige termlys grotendeels die betrokkenheid van die keurders vereis, rus die verantwoordelikheid om die kommentaar en resultate van hierdie proses te oorweeg, en hiervolgens aanpassings te maak ten einde die finale termlys te vorm, egter op die samesteller. Die resultate van sowel die verifikasie van die voorlopige lys as die organisering van materiaal na afloop daarvan word vervolgens bespreek. Hierdie prosesse dra albei tot die finalisering van die produk by.

4.1 Bevindinge van die verifikasieproses (voorlopige termlys)

Na afloop van die verifikasieproses is aanpassings gemaak na aanleiding van die keurders se aanbevelings en kommentaar, asook die foutiewe terme wat in die termlys opgemerk is. Wanneer daar melding gemaak word van foutiewe terme kan dit binne hierdie konteks verwys na terme waarvan die algemene gebruik en/of insluiting in die termlys deur keurders bevraagteken is. Wanneer daar byvoorbeeld na die **agterspelers** verwys word, sal spelers in die praktyk van die term *les trois-quarts* (die driekwarte) gebruik maak eerder as van *les arrières* (die agterstes). Nog 'n voorbeeld is **duikaangee** (oftewel *dive pass* in Engels) wat eerder as 'n argaïese term in die hedendaagse praktyk beskou word. Dit word wel nie meer tydens spel aangewend nie, maar is steeds in sowel Afrikaans as Engels in sommige bronne opgeneem. Dit kan ook geld vir sinonieme terme soos byvoorbeeld **steekskop** wat in die voorlopige termlys opgeneem is en **kapskop** wat as alternatief aangebied word vir die Engelse term *chip kick* (kyk bv. Taalsentrum: <https://www1.sun.ac.za/languagecentre-terminologies>).

Foutiewe terme verwys dus hier nie noodwendig na foute op vertaalvlak van die terme nie, maar eerder na die gebruik en die insluit van hierdie terme in die termlys. Indien die keurders aangedui het dat die term nie gebruik word nie, en nie 'n aanpassing daarvoor aangebied het nie, is dit as 'n foutiewe term geklassifiseer en uit die termlys verwyder. Die aantal aanpassings en toevoegings word visueel deur Tabel 3 aangebied, maar word ook deur bygaande voorbeelde bespreek.

Tydens die verifikasieproses is talle aanpassings uitgelig en enkele voorbeelde kan as illustrasies dien. Hierdie aanpassings het die vorm van toevoegings en vervangings óf die vorm van weglatings aangeneem en in sommige kategorieë was beide soms nodig. Keurders het sodoende die vrymoedigheid gehad om toevoegings tot 'n bepaalde term binne die termlyste te maak indien daar 'n term was wat meer gereeld deur spelers gebruik word en dus nader aan die werklikheid is. In sommige gevalle is 'n term as foutief aangedui, maar 'n beter alternatief is in die plek daarvan gegee, soos byvoorbeeld die gebruik van die uitdrukking *être à l'herbage* (direkte vertaling: in die grasvlakte wees) as sleng, wat gebruik sou word indien 'n **speler uit die span gelaat word om hom te laat rus**. Hierdie woord is deur een keurder (keurder nr. 5) as foutief geklassifiseer, maar die uitdrukking *dans le frigo / dans le conjulateur* (direkte vertaling: in die yskas / vrieskas) is eerder voorgestel. Nog 'n voorbeeld is dié van *mêlée à cinq* (direkte vertaling: skrum by 5) wat gebruik word wanneer 'n **skrum op die 5-meterlyn** nodig is. Keurder 2 het

egter daarop gewys dat dit beter is om die uitdrukking aan te pas na *mêlée à cinq mètres* (direkte vertaling: skrum by 5 meter), aangesien dit in die foutiewe vorm 'n dubbelsinnige betekenis vir spelers mag hê.

Die kategorieë wat tydens hierdie fases die meeste voorstelle en toevoegings vanaf keurders ontvang het, was onderskeidelik “Sleng” en “Basiese opdragte”. Die kategorie wat egter die meeste veranderinge vereis het, was “Sleng” waarvan slegs 58% van die oorspronklike inhoud korrek was. Een-en-twintig terme is as foutief geklassifiseer en altesaam 17 toevoegings is voorgestel. Dit het, byvoorbeeld, die aanvulling van terme soos *un en avant* (**'n aanslaan**) geïmpliseer in stede van die gebruik van die informele term *une manette*, wat volgens keurders selde gebruik word. 'n Verdere verandering was die term *cartouche* (direkte vertaling: geweerpatroon) in plaas van die term *caramel* (direkte vertaling: toffie) wat as die vertaling van **plettervat** aangebied is. Hierdie aantal aanpassings mag te wyte wees aan die feit dat dit oor die algemeen 'n dinamiese afdeling in taal is wat relatief vinnig veranderinge in enige teken-groep sal toon. Tog is dit belangrik om op 'n basisvlak inskrywings in hierdie kategorie vas te stel wat moontlik oor jare se gebruik aangepas mag word soos wat die taal verander.

Daarenteen het die kategorie met die grootste getal inskrywings, naamlik “Basiese opdragte” met 53 inskrywings, die minste foutiewe terme bevat. Hoewel 'n hoë vlak van akkuraatheid hier behaal is, was altesaam 11 toevoegings nodig. Daar is wel opgemerk dat hierdie toevoegings die vorm van sinonieme aangeneem het om die bestaande inskrywings aan te vul. Voorbeelde hiervan is dikwels ekwivalente vir 'n betrokke opdrag, soos byvoorbeeld **Kyk!** wat as *Regardez* of *Pistez* vertaal kan word, of **Vinnig!** wat as *Rapidement !*,⁴ *Vite !* of in die opdrag-vorm *Dépêchez !* aangepas kon word. Hoewel daar nou meer alternatiewe is, word hierdie aanpassings ook volgens die keurders in dieselfde kontekste aangewend. Die volledige aantal korrekte en foutiewe terme per kategorie vanuit die verifikasieproses word in Tabel 3 aangebied.

Tabel 3. Bevindinge van verifikasieproses

	Kategorieë nagegaan deur keurders						
	Sleng	Basiese opdragte	Aangeë en duikslae	Tydens die wedstryd	Nuttige sinne	Skopwerk en skrum	Posisies
Getal keurders	5	5	5	5	5	5	5
Totale getal inskrywings in lys	44	53	27	48	38	33	48
Geverifieerde terme							
– waarvan korrek	23	49	22	42	32	23	40
– waarvan foutief	21	4	5	6	6	10	8
Byvoegings / vervangings deur spelers voorgestel	17	11	8	9	2	4	4

Die kategorie “Skopwerk en skrum” het ook 'n relatiewe hoë persentasie foutiewe terme opgelewer. Dit mag te wyte wees aan die tegniese aard van die inhoud van die kategorie aangesien dit sekere tegniese punte in die skrum en skopwerk bevat. Hierdie tegniese punte word op verskeie maniere op die veld gebruik omdat dit direk afhanklik is van die bewegings wat deur

spelers op die veld uitgevoer word, maar ook afhang van die beslissings van die skeidsregter van die bepaalde wedstryd. Vanuit die voorafgaande tabel (Tabel 3) is dit duidelik dat die verhouding tussen foutiewe en korrekte terme taamlik konstant was met betrekking tot die ander kategorieë. Hoewel daar volgens die literatuur geen maatstaf bestaan vir die verhouding tussen korrekte en foutiewe terme om die termlys as akkuraat te verklaar nie, was die samesteller van mening dat meer as 30% foutiewe terme as problematies gesien kan word en aanpassings sal noodsaak.

Die samesteller moes vervolgens voortgaan om die kommentaar en aanbevelings van die keurders in die voorlopige termlyste te konsolideer ten einde die finale lys saam te stel.

Hoewel dit belangrik is vir die samesteller om die foutiewe terme binne die finale lys te beperk, is dit ewe belangrik om enige dubbele inskrywings te vermy. Nadat elke keurdersverslag noukeurig nagegaan is, is elke kategorie dienoreenkomstig aangepas.

Die meeste aanpassings is deur byvoegings of aanvullings gekenmerk, maar daar was steeds kategorieë wat weglatings van sekere terme genoodsaak het. Die kategorieë met die meeste weglatings was “Sleng” (5 weglatings) asook “Aangeë en duikslae” (5 weglatings). Daar is egter een term vanuit die aangeë en duikslae-kategorie wat pertinent deur alle keurders as ontoepaslik aangedui is, naamlik die term **duikaangee**, aangesien dit nie meer tydens hedendaagse spel aangewend word nie. In die kategorie “Sleng”, moes daar uiteindelik ook afstand gedoen word van terme soos *un bouchon* (’n kurkprop = **’n plettervat**), *le pack* (die pak = **die voorspelers**), *être à l’herbage* (in die grasvlakte wees = **om ’n speler te laat rus**), *le frigo* (die yskas = **die koelstoel**) en *la beuchigue* (’n leenwoord van Gaskonje vir **rugbybal**).

Met die nagaan van die keurdersverslae is daar tot die gevolgtrekking gekom dat die meeste toevoegings voorgekom het in die kategorieë “Basiese opdragte” en “Tydens die wedstryd” met 12 vervangings in beide gevalle. Die minste toevoegings het voorgekom in die kategorie “Nuttige sinne” met slegs twee terme wat vervang is. Hoewel die kategorie “Sleng” die meeste weglatings vereis het, is dit wel ook een van die kategorieë met talle byvoegings deur spelers, naamlik 12 byvoegings, soos die kategorie “Basiese opdragte”. Voorbeelde van toevoegings is terme soos *chef de gare* (stasiemeester = **skeidsregter**), *travaillez au sol !* (werk op die grond! = **rol weg!**), en ook *jouez !* (speel! = **gaan aan!**). Die termlys kon na afloop van hierdie verifikasieproses gefinaliseer word.

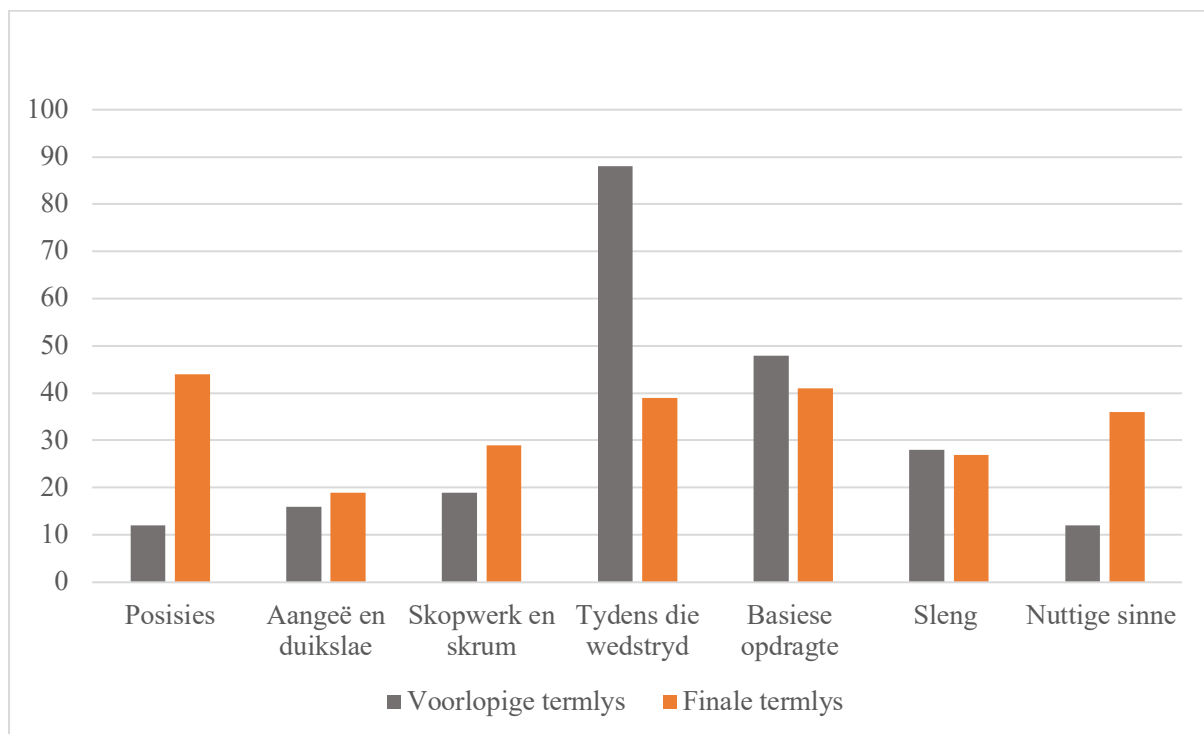
Daar is dus merkbare groei waargeneem tydens die skep van die termlys, maar weens die groot aantal veranderinge deur keurders, is dit ’n moeilike taak om in hierdie artikel op elke verandering te wys. Hierdie groot aantal veranderinge kan alleenlik opgemerk word aan die hand van die toename in die getal terme van die finale teenoor dié van die voorlopige termlys (kyk Figuur 2 hier onder).

Die voorafgaande proses is gekenmerk deur die nagaan van die keurders se kommentaar (met die keurders as die fokuspunt) en hierna verskuif die fokus na die samesteller wat sekere besluite moet neem met betrekking tot die inhoud. Hierdie proses word wel deur die keurders se kommentaar gelei. Die volgende afdeling bespreek hierdie proses volledig.

4.2 Finalisering van die termlys

Die finalisering van die termlys word beskou as die laaste stap in die skep daarvan, wat merendeels die samesteller betrek (Alberts 2017:431; Alberts 2019:226–7). Tydens die finalisering is dit die samesteller se taak om die aangepaste kategorieë tesame met hul vervangings en weglatings te konsolideer met die oorblywende kategorieë wat nie deur die keurders nagegaan is nie (kyk afd. 3.3.3).

Hierdie veranderinge word uitgelig aan die hand van die getal terme wat deel was van die voorlopige lys, teenoor dié van die finale termlys. In Figuur 2 word ’n vergelyking gemaak tussen die getal terme in die voorlopige en die finale weergawe. Daar was ’n toename van terme in vyf van die sewe kategorieë. Die kategorieë “Tydens die wedstryd” en “Basiese opdragte” het wel ’n afname getoon. Dit is te wyte daaraan dat die inskrywings in hierdie kategorieë óf herrangskik is (dit wil sê oorgeplaas is na ander kategorieë, om die groepering meer sinvol te maak en in ’n meer logiese formaat vir die teikengroep aan te bied) óf dat daar dubbele inskrywings in hierdie kategorie opgemerk is.

Figuur 2. Totale getal terme van voorlopige en finale termlys

As ’n voorbeeld hiervan het daar vanuit die kategorie “Tydens die wedstryd” in die voorlopige termlys talle terme voorgekom wat te make het met skopwerk en skrum en hierdie terme is eerder na dié kategorie oorgeplaas. In die proses is baie dubbele inskrywings ook opgemerk wat verwyder moes word. Verder kon daar ook tydens hierdie finaliseringsproses ’n afsonderlike kategorie vir die aantekening van punte geskep word. Hierdie afdeling bevat die benamings vir maniere waarop punte tydens die wedstryd aangeteken word, soos byvoorbeeld om oor te skop, ’n straf drie aan te teken, of om ’n drie nie toe te staan nie. Tabel 4 verskaf ’n afbakening van die finale kategorieë met die getal terme teenwoordig per kategorie in die finale lys.

Tabel 4. Getal terme per kategorie

Uitgesluit by verifikasie	Finale getal terme	Ingesluit by verifikasie	Finale getal terme
Sleutelpersone teenwoordig by wedstryde	42	Sleng	27
Beskrywing van die speelveld	21	Basiese opdragte	41
Spandrag en oefentoerusting	25	Vaardighede	19
Nommers	26	Gebeure tydens die wedstryd	39
Liggaamsdele	41	Nuttige sinne vir na die wedstryd	36
Kleure	9	Skopwerk en skrum	29
		Spelers se funksies en posisies	44
		Aanteken van punte	30

Uiteindelik word hierdie termlys in altesaam 14 kategorieë verdeel en bevat dit 'n totaal van 432 terme. Die finale weergawe is as 'n parallelle termlys aangebied wat impliseer dat elke inskrywing met 'n ooreenstemmende vertaling aangebied word in Engels, Afrikaans en Frans. 'n Uittreksel uit die finale lys (kategorie “Aanteken van punte”) word ter illustrasie in Tabel 5 verskaf.

Tabel 5. Uittreksel uit die kategorie “Aanteken van punte” vanuit die finale termlys

English	Afrikaans	Français
conversion	doelskop	transformation
drop kick	skepskop	drop
drop(ped) goal	skepdoel	but tombé
hat-trick	driekuns	coup du chapeau
missed kick	gemiste skop	coup de pied manqué
penalty (kick)	strafskop	coup de pied de pénalité
penalty kick where the offence was committed	strafskop op die plek van oortreding	pénalité à l'endroit de la faute
penalty try	strafdrie	essai de pénalité

Hoewel die bogenoemde prosesse die noodsaaklikheid van die verifikasieproses beklemtoon, berus die taak steeds op die samesteller om die kommentaar, veranderinge en aanbevelings van die keurders in ag te neem ten einde die termlys op 'n logiese wyse te rangskik en die inligting te organiseer. Dit is afgesien daarvan dat die meeste veranderinge aangebring is deur die inspraak van kenners op die gebied. Deur die samesteller die sentrale rolspeler te maak, word die finale termlys nie alleenlik bruikbaar in terme van die inhoud nie, maar ook van die uiteensetting en rangskikking.

Die termlys word eerstens volgens kategorie (bv. *Basiese opdragte*, *Gebeure tydens die wedstryd*) en dan in alfabetiese volgorde aangebied. Voorbeelde van die tipiese aanbieding van die termlys word hier onder verskaf.

Vir selfstandige naamwoorde is dit belangrik om die geslag (n.m., n.f.) van die naamwoord in Frans aan te dui.

warning (n.): a ~	waarskuwing (s.nw.): 'n ~	avertissement (n.m.) ⁵ : un ~
knock-on (n.): a ~	aanslaan (s.nw.): 'n ~	manette (n.f.) : une ~
hip (n.): Lower your ~s	heup (s.nw.): Laat sak jou ~e	hanche (n.f.) : Descendez vos ~s

In opdragte word die uitroepeteken weggelaat. Die rol van die woorde of frases word duidelik gemaak deur die plasing daarvan onder die kategorie “Basiese opdragte”.

play (v.): ~ on	speel (ww.): ~ aan	jouer / continuer (v.) : jouez / continuez (impératif)
-----------------	--------------------	--

In nuttige sinne tydens of na die wedstryd, word die trefwoorde alfabeties gerangskik en 'n voorbeeld van die gebruik van die trefwoord word verskaf.

win (n.): It was a big ~	oorwinning (s.nw.): Dit was 'n groot ~	victoire (n.f.): C'était une grande ~
--------------------------	--	---------------------------------------

Vanuit die bespreking kan die gevolgtrekking gemaak word dat die termlys wel aan die kommunikatiewe behoeftes van Suid-Afrikaanse rugbyspelers in Frankryk sou kon voldoen indien dit deur dié teikengroep geïmplementeer word.

5. Samevatting en gevolgtrekking

Internasionale migrasie is nie 'n onbekende praktyk in die sportwêreld nie. Suid-Afrikaanse sportspelers is geen uitsondering nie en die praktyk is ook in rugby algemeen. Die tydperk van migrasie kan wissel van 'n seisoen tot 'n paar jaar en een van die groot uitdagings wat met so 'n tydperk in die buiteland gepaard kan gaan, is kommunikasie in 'n taal waarvan spelers dikwels min of geen kennis het nie. Suid-Afrikaners wat in Frankryk rugby speel word gekonfronteer met medespelers en beamptes wat daarop aandring om Frans as voorkeurtal te behou. Kennis van Engels is dus dikwels onvoldoende vir buitelandse spelers om doeltreffend in hierdie omgewing te funksioneer. Ondersteuningsinisiatiewe wat klubs loods om spelers met die nodige taalvaardighede toe te rus is dikwels onsuksesvol en alternatiewe daarvoor moet ondersoek word. Die doel van die navorsing wat in hierdie artikel beskryf word, was om die proses van die ontwikkeling van 'n dinamiese en vakspesifieke taalproduk te ondersoek wat spesifiek volgens die taalbehoefte van Suid-Afrikaanse rugbyspelers in Frankryk geformuleer is (kyk afd. 1.2).

'n Behoeftebepaling asook deeglike beplanning is gedoen om die taalbehoefte van die teikengroep (in hierdie geval die rugbyspelers) te identifiseer. Hierdeur is daar vasgestel of 'n termlys vir die teikengroep nuttig sou wees en ook of daar enige leemtes of uitdagings was wat met die skep van so 'n lys benader kan word (kyk afdeling 1.3). Daar is bevind dat die meerderheid spelers 'n behoefte het aan terminologie wat hul begrip en aanleer van basiese opdragte en kommunikasie tussen spanmaats op die veld sal kan vergemaklik. Die positiewe impak wat die bemeestering van noodsaaklike terme, frases en kollokasies binne 'n bepaalde vakgebied kan hê, is in die literatuur bevestig (kyk afd. 2.2) en het as riglyn gedien vir die saamstel van 'n

parallele termlys vir rugbytaal. Die finale lys is die produk van 'n proses van beplanning, data-insameling en verifikasie.

Met die resultate van die behoeftebepaling in ag genome, is die leksikale items (d.i. terme, frases en kollokasies) wat vir die teikengroep toepaslik is, versamel en 'n eerste weergawe van die termlys is geskep. Daar is opgelet na die werklike gebruik van die taalvariëteit onder bespreking deur aandag te gee aan die voorkoms van leksikale items in rugbytaal in die praktyk. Bronne soos webwerwe, regstreekse rugbyuitsendings, mediadekking in die vorm van gedrukte media en persverklarings het die basis hiervoor uitgemaak.

Tydens die finale fase in die samestelling van die taalproduk is 'n verifikasie- en verfyning-proses onderneem. Die keurders (d.i. spelers wat deel gevorm het van die navorsing) is die taak opgelê om die inhoud na te gaan en die akkuraatheid van hierdie terme met betrekking tot die gebruik daarvan in die praktyk te evalueer. Dit is gedoen om die verhouding tussen die aantal korrekte en foutiewe terme in die voorlopige weergawe te reguleer en reg te stel. Na afloop van hierdie proses is daar bevind dat die termlys in die geheel 92,4% akkuraat was en dat slegs enkele aanpassings nodig was. Dit bevestig dat die lys verteenwoordigend is van die vaktaal van die teikengroep (kyk afd. 4.2). Die finale weergawe bestaan uit 14 afsonderlike kategorieë en 'n totaal van 443 terme wat die verskillende rolle en behoeftes van spelers in ag neem.

Dit is belangrik om daarop te let dat die voorgestelde termlys dinamies is en voortdurend aangepas behoort te word om die ontwikkeling van rugbytaal te weerspieël. Deur gereelde monitering sal verouderde terme geëlimineer en nuwe frases en terme (veral sleng) bygevoeg kan word en spelers wat van hierdie hulpmiddel gebruik maak, sal verseker wees van die geldigheid daarvan. Hierdie hulpbron sal op 'n aanlyn platform (bv. Google Drive of Wikipedia) beskikbaar gemaak kan word om maklike toegang vir belangstellendes te verseker. Dit sal ook die gebruikers van rugbytaal in die spesifieke taalkombinasies die geleentheid gee om byvoegings en veranderinge voor te stel en kommentaar te lewer oor die redes vir hierdie voorstelle. Gebruikers wat een van die tale in die termlys magtig is, kan ook 'n ander taal/tale byvoeg om die hulpbron uit te brei. Op die langtermyn kan hierdie gewysigde lys weer 'n verifikasieproses ondergaan en tendense in die verskillende tale kan bestudeer word.

Navorsing kan gedoen word oor die bruikbaarheid (omvang en toepaslikheid van items) en nut (praktiese toepassing tydens oefeninge en wedstryde) van die termlys in die praktyk vir Suid-Afrikaners wat tans in Frankryk rugby speel. Die toepassing en effektiwiteit van die aanleer van leksikale items kan in verskillende kontekste ondersoek word, naamlik self-aanleer deur individuele spelers en die gebruik van hierdie termlys binne 'n meer formele taalprogram.

Hierdie ondersoek lewer 'n unieke bydrae tot die navorsingsveld van sportkommunikasie, terminologie en vertaalstudies in die sin dat daar voorheen geen ondersoeke oor rugbytaal as 'n taalvariëteit in hierdie taalkombinasies gedoen is wat gelei het tot die skep van gespesialiseerde hulpbronne vir hierdie teikengroep nie. Die artikel stel ook praktiese riglyne voor vir diegene wat dieselfde uitdagings in ander velde en met ander taalkombinasies ervaar en waar die saamstel van 'n termlys 'n oplossing kan bied.

Bibliografie

Alberts, M. 2017. *Terminology and terminography principles and practice. A South African perspective*. Milnerton: McGillivray Linnegar Associates.

—. 2019. *Terminologie en terminografie: 'n Handleiding*. Pretoria: Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns.

Alberts, M. en E. Taljard. 2022. *Terminologie*. In Carstens en Van Dyk (reds.) 2022.

Alqahtani, M. 2015. The importance of vocabulary in language learning and how to be taught. *International Journal of Teaching*, 3(3):21–34.

Bilash, O. 2009. Basic and survival language. Improving second language education. <https://sites.ualberta.ca/~obilash/basicsurvival.html> (21 Februarie 2025 geraadpleeg).

Borchardt, S. 2015. Steyn admits French struggles. *SA Rugby Magazine*. <https://www.sarugbymag.co.za/steyn-admits-french-struggles> (19 November 2019 geraadpleeg).

Brown, M. 2017. Using parallel corpora for language learning. *Researchgate*. https://www.researchgate.net/publication/328094165_Using_Parallel_Corpora_for_Language_Learning (26 November 2019 geraadpleeg).

Carstens, W. en T. van Dyk (reds.). 2022. *Toegepaste taalkunde in Afrikaans*. Pretoria: Van Schaik Uitgewers.

Cottrell, D. s.j. Rugby drills to improve communication skills in attack situations. <https://www.rugbycoachweekly.net/rugby-drills-and-skills/attack/rugby-drills-to-improve-communication-skills-in-attack-situations> (28 April 2019 geraadpleeg).

Cros, B. 2012. From the Transvaal to the Cantal, the exodus of South African rugby union players to France. *Cultures of the Commonwealth*, 18:89–102.

De Foglio, F. en H.J. Lubbe. 2002. 'n Praktiese benadering tot die samestelling van 'n tweerigting-vakwoordeboek met Afrikaans en Italiaans as taalpaar. *Lexikos*, 12:117–32. <https://lexikos.journals.ac.za/pub/article/view/764> (8 Oktober 2022 geraadpleeg).

Đurović, Z. 2021. Corpus linguistics methods for building ESP word lists, glossaries and dictionaries on the example of a marine engineering word list. *Lexikos* (AFRILEX-reeks), 31:259–82.

Farr, F. en L. Murray (reds.). 2016. *The Routledge handbook of language learning and technology*. New York: Routledge.

Ferreira, D. en T. du Plessis. 2007. Terminologiebestuur in Suid-Afrika. 'n Beoordeling van drie werksmetodes. *Lexikos*, 17:56–76.

- Frost, P.M. 2017. Why are they really leaving? A study into South Africa's loss of talented rugby players to greener international fields. MA-verhandeling, Universiteit Stellenbosch.
- Gries, S. en J. Newman. 2013. Creating and using corpora. In Podesva en Sharma (reds.) 2013.
- Grundlingh, A. 2005. Rands for rugby: Ramifications of the professionalisation of South African rugby, 1995–2007. MA-verhandeling, Universiteit Stellenbosch.
- Habert, B., N. Grabar, P. Jacquemart en P. Zweigenbaum. 2001. Building a text corpus for representing the variety of medical language. *Medinfo*, 84:245–54.
- Hartmann, R.R.K. (red.). 1984. *LEXeter '83 Proceedings: Papers from the International Conference on Lexicography at Exeter*, 9–12 September 1983. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- iSport. 2018. On-field communication tips for rugby, iSport Rugby. <http://rugby.isport.com/rugby-guides/on-field-communication-tips-for-rugby> (20 November 2019 geraadpleeg).
- Kassing, J., A. Billings, R. Brown, K. Halone, K. Harrison, R. Krizek, L. Meân en P. Turman. 2004. Communication in the community of sport: The process of enacting, (re)producing, consuming, and organizing sport. *Annals of the International Communication Association*, 28:373–409.
- Keown, C. 2017. Six nations: Why more rugby referees should be bilingual. <https://theconversation.com/six-nations-why-more-rugby-referees-should-be-bilingual-73645> (29 Oktober 2022 geraadpleeg).
- Kermen, S. 2013. L'enseignement du français à des sportifs professionnels. MA-verhandeling, Université de Stendhal.
- Kowalikowa, J. 2009. Language of sport in the context of communication. *Studies in Physical Culture and Tourism*, 16(1):63–7. http://www.wbc.poznan.pl/Content/120425/10_KOWALIKOWA.pdf (21 November 2019 geraadpleeg).
- Lavric, E. en J. Steiner. 2012. Football: Le défi de la diversité linguistique. *Bulletin VALS-ASLA*, 95:15–33.
- Long, M.H. en J.C. Richards. 2005. Second language needs analysis. New York: Cambridge University Press.
- Losey-León, M. 2015. Corpus design and compilation process for the preparation of a bilingual glossary (English–Spanish) in the logistics and maritime transport field: *LogisTRANS. Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 173:293–9.
- Mangiante, J. en L. Meneses-Lerín. 2016. L'analyse de données en FOS : Caractéristiques méthodologiques et outils numériques. *Points Communs – Recherche en didactique des langues sur objectif(s) spécifique(s)*, 3(11):25–43.
- McCarten, J. 2007. *Teaching vocabulary – lessons from the corpus*. New York: Cambridge University Press.
- Nation, I.S.P. 2001. *Learning vocabulary in another language*. Cambridge: Cambridge University Press.

Podesva, R. en D. Sharma (reds.). 2013. *Research methods in linguistics*. 1ste uitgawe. Cambridge: Cambridge University Press.

Pomiès, F. 2017. Top 14 – Remonté et dégoûté, Charles Géli vide son sac sur les étrangers de Montpellier. https://www.rugbyrama.fr/rugby/top-14/2016-2017/top-14-remonte-et-degoute-charles-geli-vide-son-sac-sur-les-etrangers-de-montpellier_sto6176745/story.shtml (21 Februarie 2025 geraadpleeg).

Reppen, R. 2016. Designing and building corpora for language learning. In Farr en Murray (reds.) 2016.

Schiel, F., A. Baumann, C. Draxler, T. Ellbogen, P. Hoole en A. Steffen. 2003. The validation of speech corpora. https://www.bas.uni-muenchen.de/Bas/BITS_Cookbook_TP2.pdf (21 Februarie 2025 geraadpleeg).

Shejbalová, D. 2006. Methods and approaches in vocabulary teaching and their influence in students' acquisitions. MA-verhandeling, Universiteit van Masaryk.

Stowell-Ruzicka, L. 1991. Acquiring vocabulary in a foreign language: Some effects of the nature of instruction on the knowledge and use of words. LSU Historical Dissertations and Theses. https://repository.lsu.edu/gradschool_disstheses/5150 (21 Februarie 2025 geraadpleeg).

Taalsentrum. *Terminologie*. Universiteit Stellenbosch. <https://www1.sun.ac.za/languagecentre-terminologies> (31 Julie 2023 geraadpleeg).

Vâlcu, A. 2009. Le français sur objectifs spécifiques (FOS) et la formation des traducteurs professionnels. *La Francopolyphonie*, 4:241–7.

Wiegand, H.E. 1984. On the structure and contents of a general theory of lexicography. In Hartmann (red.) 1984.

Wynne, M. 2005. Developing linguistic corpora: A guide to good practice. AHDS Guides to Good Practice. http://icar.cnrs.fr/ecole_thematique/contaci/documents/Baude/wynne.pdf (18 Februarie 2019 geraadpleeg).

Eindnotas

¹ <https://www.sapeople.com/2022/08/22/young-french-rugby-player-does-post-match-interview-in-afrikaans> (1 November 2022 geraadpleeg).

² <https://www.youtube.com/watch?v=TfURQPsBSP4> (1 November 2022 geraadpleeg).

³ <https://www.youtube.com/watch?v=XHFXi4kaU2Q> (1 November 2022 geraadpleeg).

⁴ In Frans word daar 'n spatie voor die uitroepteken gelaat.

⁵ In Frans word daar 'n spatie voor die dubbelpunt geplaas.